

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce 8

Moderní aplikace a
Starozákonní epochy

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie. Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých přispěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na adrese www.thirdmill.org.

Obsah

ÚVOD.....	1
ROZDĚLENÍ EPOCH.....	1
Rozmanitost.....	2
Nástin.....	3
Implikace.....	5
VÝVOJ EPOCH.....	7
Postavy.....	8
Příběhová linie.....	9
Autoři.....	11
O minulosti.....	11
Pro současnost.....	12
Souvislosti.....	13
Pozadí.....	14
Vzory.....	14
Očekávání.....	17
ZÁVĚR.....	17
PŘISPĚVATELÉ.....	19

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce osm

Moderní aplikace a starozákonní epochy

ÚVOD

Všimli jste si někdy, že křesťané mají tendenci zacházet do extrémů, když uvažují o aplikaci Starého zákona na moderní život? Na jedné straně si někteří věřící myslí, že musíme dělat přesně to, co dělal Boží lid v dobách Starého zákona. Na druhé straně si někteří věřící myslí, že bychom měli jednoduše zapomenout na to, co Bůh svému lidu ve starozákonních dobách přikázal dělat. Ve skutečnosti však pravda leží někde mezi těmito dvěma extrémy. Pokud jde o aplikaci Starého zákona na naši dobu, musíme mít na paměti dvě věci: nikdy bychom se neměli vracet do minulosti, ale nikdy bychom neměli na minulost zapomínat.

„Toto je osmá lekce z cyklu *Dal nám Písmo*: a nazvali jsme ji „Moderní aplikace a starozákonní epochy“. V této lekci se budeme zabývat způsoby, jakými se starozákonní víra vyvíjela v průběhu velkých věků či epoch dějin, a vysvětlíme si, jak tento vývoj ovlivňuje naši vlastní aplikaci Písma.

V jedné z předchozích lekcí jsme si ukázali, že původní publikum Písma se od současného lišilo přinejmenším ve třech ohledech. Původní posluchači žili v jiných historických epochách než my. Jejich kultura se lišila od naší. A byli to lidé jiného typu než my. Ačkoli se tyto tři rozdíly nesčetněkrát propojují, v této lekci zaměříme svou pozornost na epochy Starého zákona a na to, jak ovlivňují moderní aplikaci.

Spojení mezi moderní aplikací a starozákonními epochami budeme zkoumat dvěma způsoby. Nejprve se podíváme na epochální rozdělení starozákonních dějin. A za druhé se budeme zabývat epochálním vývojem, který tato dělení představují. Začneme epochálním dělením starozákonních dějin.

ROZDĚLENÍ EPOCH

Starý zákon podává zprávu o mnoha teologických změnách, které se v průběhu dějin udály. K teologickým změnám docházelo pokaždé, když Bůh měnil svá očekávání ohledně pojmů, chování a emocí svého lidu. A když byly tyto změny dostatečně významné, staly se základem pro určení rozdělení epoch.

Křesťané popisují tyto změny mnoha způsoby, ale jedna z běžných a užitečných ilustrací přirovnává starozákonní teologii k rostoucímu stromu. Zdravý strom prochází mnoha změnami, když roste od malého semínka až po plnou zralost. Růst stromů ve většině částí světa je však vázán na roční cykly počasí. Stromy mají tendenci měnit se pomalu v chladnějších obdobích a rychle v teplejších obdobích.

Také růst starozákonní teologie byl sezónní. Někdy se měnila relativně málo. Jindy se však měnila dramaticky a dosahovala nových stupňů vyspělosti. Tato stadia vyspělosti odpovídají dělení epoch Starého zákona. Každá epocha je časový úsek, který se vyznačuje podstatnými a dlouhodobými proměnami starozákonní teologie.

Epochální rozdělení Starého zákona probereme ve třech krocích. Nejprve si uvědomíme, že učenci dělí dějiny zaznamenané v Bibli různými způsoby. Za druhé popíšeme užitečnou epochovou osnovu, kterou používají mnohé křesťanské tradice. A zatřetí poukážeme na některé důsledky, které má tato osnova pro moderní aplikaci Písma. Začneme tím, jak různě byly starozákonní dějiny rozděleny.

ROZMANITOST

Nemělo by nás překvapit, že teologové našli různé způsoby, jak dějiny zaznamenané ve Starém zákoně rozdělit. Za prvé, čas neplyne v ostře ohraničených obdobích. Přechody mezi epochami tedy zpravidla probíhaly postupně a samotné epochy se často překrývaly. Za další, dělení, které teologové provádějí, závisí na kritériích, která používají. Zamyslete se nad tím, jak se to děje ve vědě. Archeologové mají tendenci dělit dějiny podle vývoje metalurgie. Hovoří tedy o rané, střední a pozdní době bronzové; a o rané, střední a pozdní době železné. Sociologové mají tendenci zdůrazňovat politický vývoj. Hovoří tedy o kmenovém období, raném národním věku, době monarchie, exilovém období a poexilovém období.

Podobným způsobem mají teologové zřejmě tendenci používat teologická kritéria k vymezení epoch. Přesto se však na dělení ne vždy shodnou, protože teologie v rámci Starého zákona se v různých dobách vyvíjela různými způsoby. Když strom prochází fázemi růstu, jeho různé části nerostou ve stejnou dobu nebo stejným tempem. Někdy nemoc skutečně zbrzdí růst jedné větve, zatímco ostatní postupují vpřed. Kůra kmene stromu může růst poměrně pomalu a nenápadně a jeho drobné větve a listy mohou oproti tomu růst rychle. Podobným způsobem postupovaly některé části starozákonní teologie pomalu, jiné postupovaly středním tempem a jiné se měnily rychle. A mnohé z těchto částí rostly v různých dobách. Kdyby se každý aspekt izraelské víry posouval stejným tempem a ve stejnou dobu, bylo by pro vykladače snazší shodnout se na jeho rozdělení. Za současného stavu však teologové dělí starozákonní dějiny různými způsoby.

Vzhledem k tomu, že Písmo je postupné zjevení, které k nám přichází v průběhu času, je důležité přesně vědět, kde se v rozvíjejícím se Božím plánu nacházíme. Teologové často hovoří o rozdělení Božího plánu na různé epochy a období... V Novém zákoně máme řadu příkladů, jak Nový zákon rozděluje Starý zákon. Vzpomeňte si na Matoušův rodokmen. Začíná Abrahamem, pokračuje Davidem. Nahlíží na starozákonní dějiny ve smyslu od Abraháma k Davidovi, od Davida k exilu, od exilu ke Kristu. To je způsob, jakým Bible rozděluje starozákonní dějiny a vidí jejich jedinečný význam a jak se pak přenáší k nám. Nový zákon ji dělí i dalšími způsoby. Vzpomeňte si na Pavla v Římanům 5, v 1. Korintským 15. Můžete mluvit o Adamovi a Kristu před Zákonem, po Zákoně. Nový zákon tedy

ukazuje řadu způsobů, jak to udělat. Myslím si však, že při úvahách o celé Boží radě je jedním z klíčových způsobů, jak to můžeme udělat, biblické smlouvy. Je velmi zajímavé, že když procházíme Adamem - smlouvou o stvoření - přes Noema, přes Abrahama - Abrahamovu smlouvu, starou smlouvu spojenou s Izraelem - a Mojžíše, Davidovu smlouvu, a pak očekávání nové smlouvy, je to, myslím, Bohem daný způsob, jakým se odvíjejí dějiny spásy, když smlouva vede k další smlouvě a nakonec k jejímu vyvrcholení v Ježíši Kristu. To je opravdu, opravdu užitečný způsob, jak přemýšlet o tom, jak postupujeme od Genesis ke Kristu, jak do sebe zapadá celá Boží rada. A skutečně, mnoho způsobů, jakými Nový zákon hovoří o starozákonních dějinách, dějinách vykoupení, se řídí tímto smluvním vzorem.

- Dr. Stephen J. Wellum

Nyní, když jsme uznali platnost různých dělení epoch starozákonních dějin, podívejme se na jednu užitečnou osnovu, kterou přijalo mnoho vykladačů.

NÁSTIN

Jedním z nejoblíbenějších způsobů rozdělení starozákonních dějin je přiřazení každé epochy k jedné z Božích smluv. Smlouvy, které Bůh uzavřel se svým lidem, vždy znamenaly významné teologické změny, a proto poskytují užitečné hranice pro rozdělení epoch.

Mnoho křesťanských tradic rozlišuje ve Starém zákoně šest hlavních Božích smluv: smlouvy spojené s Adamem, Noemem, Abrahamem, Mojžíšem a Davidem a novou smlouvu, kterou starozákonní proroci předpověděli na konci vyhnanství Izraele ze zaslíbené země.

Pokud jde o Adama, měli bychom si všimnout, že záznam v Genesis 1-3 nepoužívá hebrejský termín *berith*, který obvykle překládáme jako „smlouva“. I tak ale Genesis důrazně naznačuje, že Bůh s Adamem uzavřel smlouvu. Jako jeden z příkladů uveďme, že v Genesis 6:18 Bůh řekl, že „uzavře“ svou smlouvu s Noemem. Hebrejské sloveso překládané jako „ustanovit“ je *qum*, které se používalo spíše k popisu potvrzení něčeho, co již existovalo, než k začátku něčeho zcela nového. Můžeme si tedy být jisti, že kniha Genesis představila Boží vztah s Adamem jako smluvní. Je také pravděpodobné, že v Ozeášovi 6:7 prorok mluvil o smlouvě mezi Bohem a Adamem, nebo o smlouvě mezi Bohem a celým lidským rodem, který představoval Adam.

Boží smlouva v Noemovi se objevuje v Genesis 6:18 před potopou a v 9:9-17 po potopě. Boží smlouva v Abrahamovi je zmíněna v Genesis 15:18 předtím, než Abraham hledal dědice prostřednictvím služebnice své ženy Hagar, a v 17:2 poté, co hledal dědice prostřednictvím Hagar. Boží smlouva s Izraelem pod Mojžíšovým vedením je zaznamenána v Exodu 19-24 na úpatí hory Sinaj a s ní úzce související smlouva s odvážným levitou Fineasem je zmíněna v Numeri 25:13. Boží smlouva s Davidem je

zaznamenána ve 2. Samuelově 7. kapitole a v Žalmech 89 a 132. A konečně v Jeremiášovi 31:31 nacházíme předpověď nové smlouvy. Stejná smlouva je také nazývána „smlouvou pokoje“ v Izajášovi 54:10 a Ezechielovi 34:25. A pasáže jako Lukáš 22:20 a Židům 8:6-12 nás ujišťují, že tato smlouva přišla v Kristu.

Tyto smlouvy představují období, kdy Bůh mocně zasáhl do dějin, a zavádějí dlouhodobé teologické důrazy. Adamův smluvní vztah s Bohem se odehrával v kontextu stvoření a prvotní Boží reakce na pád lidstva do hříchu. Zdůrazňoval základy služby lidstva Bohu a popisoval, jak hřích tuto službu zkomplikoval. Obsahoval také Boží příslib, že lidstvo nakonec v této službě uspěje.

V Noemových dnech vedla lidská zkaženost k tomu, že Bůh seslal velkou potopu a odsoudil ji. Není divu, že smlouva s Noemem zdůrazňovala Boží slib, že nastolí trvalou stabilitu přírody, aby dal hříšným lidem čas a příležitost omezit svůj hřích a splnit svou původní službu Bohu.

V Abrahamově době si Bůh vyvolil Izrael jako lid, který povede lidstvo ve službě Bohu. Smlouva s Abrahamem byla tedy zaměřena na vyvolení Izraele. Tato epocha smlouvy zdůrazňovala potřebu Izraele věřit v Boží zaslíbení a zůstat mu věrný.

Bůh uzavřel smlouvu skrze Mojžíše poté, co Izraelity vysvobodil z egyptského otroctví a nasměroval je do zaslíbené země. Není překvapivé, že tato smlouva byla zaměřena na Mojžíšův kodifikovaný národní zákon, který Izraelity vedl při jejich službě Bohu.

Za Davidových dnů Bůh vzbudil Davida jako krále nad Izraelem. Jeho smlouva s Davidem ustanovila Davidovu rodinu jako trvalou královskou dynastii, která povede izraelskou imperiální expanzi. Tato expanze byla významným aspektem služby Izraele Bohu.

Nakonec starozákonní proroci předpověděli, že nová smlouva přijde na konci izraelského vyhnání, kdy Bůh naplní celé dějiny. Mesiáš vykoupí Boží lid a rozšíří Boží království po celém světě. Každá z Božích smluv stanovila odlišné způsoby, jakými Bůh navazuje vztah s lidmi, a každá z nich poskytla jeho věrnému lidu nové zásady, jimiž se má řídit ve své službě.

V naší diskusi o dělení na epochy jsme si zatím ukázali, jak různě byly biblické dějiny rozděleny, a poskytli jsme si užitečný přehled jednotlivých epoch. V tuto chvíli jsme připraveni podívat se na některé implikace, které má tento nástin pro moderní aplikaci Písma.

IMPLIKACE

Rozdělení Starého zákona na věky jasně ukazuje, že Bůh chtěl, aby jeho lid chápal a používal teologická témata různými způsoby v různých dobách. A stejně jako starozákonní věřící neměli sloužit Bohu, jako by žili v dřívějších historických obdobích, neměli by ani novozákonní věřící nikdy aplikovat Písmo, jako by žili v dřívějších historických obdobích.

Představte si, že jste Izraelita žijící krátce poté, co Šalomoun postavil Boží chrám v Jeruzalémě. Víte, že žijete v době Davidovy smlouvy. Víte, že v dřívější Mojžíšově epoše Izrael obětoval v Mojžíšově stánku. Víš také, že ve vaší vlastní epoše vám Bůh

přikázal přinášet oběti pouze v chrámu. Ve vašem historickém kontextu by obětování v Mojžíšově svatostánku porušovalo Boží vůli. Totéž by platilo, kdybyste žili pod Mojžíšovou smlouvou a vrátili se ke stavění oltářů a obětování na různých místech, jak to dělal Abraham a další patriarchové. Jakmile Bůh přikázal nový způsob obětování při bohoslužbě, očekával, že se jeho lid už nikdy nevrátí ke starým způsobům.

Stejně tak, když přemýšlíme o moderním uplatnění starozákonního tématu oběti při bohoslužbě, musíme si uvědomit, že žijeme v epoše nové smlouvy. Jak Nový zákon opakovaně vysvětluje, Kristova jednou provždy dokonalá oběť nahradila všechny dřívější formy oběti. Jeho smrt na kříži změnila způsob, jakým má věrný Boží lid přinášet oběti při uctívání Boha. Proto novozákonní autor listu Židům tak důrazně odsoudil křesťany, kteří se chtěli vrátit ke starozákonním obětem. Především tvrdil, že Kristus zahájil novou smlouvu, kterou Jeremiáš předpověděl v 31. kapitole Jeremiáše. Pak řekl, že nová smlouva činí starý systém obětí zastaralým. Poslechněte si, co napsal v Židům 8:13:

Když mluví o nové smlouvě, prohlašuje tu první za zastaralou. Co však zastarává či stárne, je blízko zániku (Židům 8:13).

Autor listu Židům zde říká, že příchodem nové smlouvy staré způsoby „zastaraly“, přičemž používá řecký výraz *palaios*, který lze přeložit také jako „zastaralý“ nebo „přežilý“.

Musíme být opatrní, protože mnozí křesťané, kteří to myslí dobře, to chápou tak, že Kristovi následovníci by měli Starý zákon jednoduše zavrhnout a nevěnovat jeho učení pozornost. Nic však nemůže být dále od pravdy. V samotné knize Židům se Starý zákon vztahuje na křesťany. Její autor neříkal křesťanům, že Starý zákon je irelevantní. Spíše říkal, že žijeme v jiné době a že nová smlouva vyžaduje, abychom přeorientovali praxi obětí. Neignorujeme staré způsoby, ale nikdy bychom se neměli snažit sloužit Bohu, jako bychom stále žili ve starých časech.

Dalším výrazným příkladem je téma vůdcovství v bitvě. Představte si, že žijete v období Davidovy dynastické smlouvy. Víte, že Bůh ustanovil izraelské krále, aby vedli jeho lid do války proti zlu. Králové dostávají pokyny od Boha a na oplátku řídí způsoby, jakými se účastníte války. Nyní si však představte, že se vám osobně nelíbí davidovský král a chcete se vrátit do období Mojžíšovy smlouvy a národního zákona. Možná byste raději následovali místního soudce, jako byl Gedeon, nebo Efrajimce, jako byl Jozue, nebo levitu, jako byl sám Mojžíš, stejně jako to dělali vaši předkové. Pokud byste však následovali jednoho z nich místo Davidova domu, byl by to hřích. Porušili byste Boží příkaz pro svou dobu. Podobnou chybu byste udělali, kdybyste žili v Mojžíšově době, ale raději následovali kmenového patriarchu, jako to dělal Boží lid v době smlouvy s Abrahamem. V každé době je třeba následovat vojenské vedení, které Bůh pro danou dobu ustanovil.

A to se týká i moderních křesťanů. Jako lidé žijící v nové smlouvě následujeme Ježíše, velkého Syna Davidova. On je naším Bohem ustanoveným králem. A Bůh mu dal výhradní právo vést svůj lid do války proti silám zla. Ale jak to máme dělat? Jaká je naše současná válečná strategie? Poslechněte si, jak apoštol Pavel vysvětluje novozákonní válku v listu Efezským 6:12:

Náš zápas není proti krvi a tělu, ale proti vládám, proti autoritám, proti

světovládcům této temnoty, proti duchovním mocnostem zla v nebeských oblastech (Efeským 6:12).

To je zcela jiná strategie než v dřívějších dobách, kdy vůdci jako Mojžíš a David vedli Boží lid do fyzických bitev z masa a kostí. Stále probíhaly také duchovní bitvy, ale tito vůdci nestáli v čele Božích duchovních armád. Naproti tomu Ježíš nevede církev do fyzických bitev. Vede nás však do duchovních bojů, a pokud tento strategický posun ignorujeme, porušujeme Boží vůli.

Nový zákon vidí bitvy a války Starého zákona především jako součást rozsáhlého boje mezi Bohem a Satanem a mezi Božím lidem a Satanem, který se snaží zničit Boží plán. Proto se pak vztahuje i na dnešní křesťany, kteří jsou stejným způsobem součástí stejného boje, pokud myslíte na Ef 6, že váš boj je proti zlým silám satana a že křesťané si musí obléci plnou Boží výzbroj, aby v tomto boji mohli pevně obstát.

- Dr. P. J. Buys

Novozákonní spisovatelé přebírají starozákonní líčení duchovního a národního boje a v určitých ohledech je skutečně radikalizují a aplikují ve zcela jiném směru, než je dnes běžné. Především Kristus přišel bojovat duchovní válku. Přišel, aby zvítězil nad temnotou, jak nám říká Jan 1. Problém nebyl v tom, že by ho temnota nechápala, ale v tom, že se ho snažila přemoci, a on proti temnotě bojuje - to vidíme zejména v Janově evangeliu. A tak Kristus přichází jako božský bojovník, který bojuje proti vládci tohoto světa, tedy Satanovi. Ve 12. kapitole Janova evangelia Ježíš vlastně říká, že nyní nastala hodina jeho oslavení, což je hodina jeho ukřižování, a říká, že v té chvíli bude svržen vládce tohoto světa... Když tedy Pavel říká, že zbraněmi naší války jsou Boží slovo, modlitba, víra a tak dále, jak to dělá v 6. kapitole listu Efezanům, a říká, že už nejde o geopolitickou, národní válku, že křesťané nesmí být nacionalističtí v tom, jak vnímají válku... Je meč a je kříž a my jako lidé máme tendenci odložit kříž a vzít meč. Ale Ježíš řekl, že nikdo nemůže být mým učedníkem, pokud nevezme svůj kříž a nenásleduje mě. Způsob, jakým dnes bojujeme v duchovním boji, je tedy obětavý a sebedarovací druh lásky, který Ježíš projevoval z kříže a v celém svém pozemském životě a službě.

- Rev. Mike Glodo

Bůh od svého lidu vždy očekával, že mu bude sloužit způsobem, který odpovídal době smlouvy, v níž žil. Pochopení toho, jak se starozákonní dějiny dělily na hlavní smluvní epochy, je tedy zásadní pro aplikaci Písma v dnešní době. Místo abychom

vraceli čas zpět, jako by Bůh neposouval dějiny kupředu, musíme sledovat každé teologické téma tak, jak se vyvíjí v každé smluvní epoše až k nové smlouvě v Kristu.

Nyní, když jsme se zamysleli nad moderní aplikací a starozákonními epochami z hlediska epochálního rozdělení Starého zákona, prozkoumejme, jakým způsobem by měl epochální vývoj informovat moderní aplikaci.

VÝVOJ EPOCH

Pro ilustraci konceptu vývoje epoch si znovu představme rostoucí strom. Tentokrát si představte, že máte fotografii semínka a fotografii stromu vyrostlého z tohoto semínka. Semeno a strom vypadají tak odlišně, že je těžké uvěřit, že se jedná o tutéž věc v různých časech. Ale jsou. Jsou to tytéž organismy v různých fázích vývoje. Dokonce mají stejné genetické struktury v DNA, které to dokazují.

Stejně tak mezi staršími a pozdějšími starozákonními epochami existuje nespočet teologických rozdílů. Pokud však poznáme jejich základní teologické struktury, jakoby jejich DNA, zjistíme, že tyto teologické změny ve skutečnosti odrážejí organický vývoj jedné rostoucí víry.

Ve čtyřech částech prozkoumáme starozákonní epochální vývoj. Nejprve uvidíme, že dvě hlavní postavy, které stojí za tímto vývojem, zůstávají v biblických dějinách konzistentní. Za druhé uvidíme, že každá epocha navazovala na ostatní v jednotném ději. Zatřetí uvidíme, že sami starozákonní autoři často aplikovali dřívější epochy na pozdější publikum. A začtvrté zdůrazníme některé souvislosti mezi epochami, o které se starozákonní autoři při těchto aplikacích opírali. Začneme hlavními postavami biblických dějin.

POSTAVY

V průběhu dějin zaznamenaných v Písmu se ve velkém konfliktu mezi silami dobra a zla střetávají tytéž postavy.

Literárně lze říci, že síly dobra vede hlavní hrdina nebo hrdinka příběhu, tedy sám Bůh. A síly zla vede antagonist a nebo padouch, svrchovaně zlá bytost Satan, který se snaží zabránit Bohu v dosažení jeho cíle. Satan je velmi mocný a chytrý. Ale stále je to jen tvor, který je vždy pod svrchovanou kontrolou Stvořitele. Přesto Bůh dovolil, aby se Satan postavil proti němu, zatímco se odehrává božské drama.

Bůh je nejvyšší král-Stvořitel, který vládne ze svého nebeského trůnu a naplňuje svůj nebeský palác svou zářivou slávou. Stvoření, která mu slouží v nebi, ho již ctí. Bůh však byl vždy odhodlán zvýšit svou čest tím, že rozšíří svou slávu na celou zemi. Aby tohoto cíle dosáhl, plánuje Bůh rozšířit své království na zemi, aby se země stala podobnou nebi. Až se tak stane, bude mu každé stvoření nahoře, na zemi i pod zemí vzdávat nekonečnou úctu a chválu. Bůh zaměstnává myriády duchů, kteří pracují na dosažení tohoto cíle. Svému pozemskému obrazu, lidstvu, však svěřil čest naplnit

a podmanit si zemi. V celé Bibli jsme Božími zástupci, kteří připravují svět na konečné projevení jeho slávy.

Na druhé straně konfliktu se satan brání šíření Boží slávy tím, že se snaží zabránit lidstvu, aby naplnilo a podmanilo si zemi pro Boha. Aby se satan bránil šíření Božího království po celé zemi, vede mnoho duchů a lidských bytostí ke vzpouře proti Bohu a ke konfliktu s Božími duchovními a lidskými služebníky. Lidské spojence pro svou věc získává nejrůznějšími prostředky, včetně lží, podvodů, falešného náboženství a apelů na hříšné touhy padlého lidstva.

V každém velkém příběhu je hrdina a někdo, kdo stojí proti němu. Je tu hrdina, což je hlavní postava příběhu, a antagonista, který stojí proti tomuto hrdinovi. A Bible je největší ze všech příběhů, a tak není překvapivé, že když čtete Starý zákon, vidíte, že se v něm svádí boj mezi Bohem a jeho zaslíbeným Mesiášem a ďáblem, který se snaží udělat vše pro to, aby tomuto Mesiáši zabránil přijít. Takže už v Eden, když Bůh dal zaslíbení, že se ženě narodí potomek, který ďábla rozdrtí, od té chvíle vidíte, že ďábel se staví proti Bohu na každém kroku. A je to nápadné, dokonce i když je tu malé dítě, mnohokrát se Ďábel snaží vzít život tomuto malému dítěti, nebo když se Božímu lidu daří, snaží se ho přivést do zajetí a rozdrtit ho. Tento příběh vidíte zpracovaný znovu a znovu po celou dobu Starého zákona.

- Dr. Philip Ryken

V dějinách Starého zákona je od samého počátku hlavním hrdinou Bůh a protivníkem Satan. Vidíme to hned na začátku v zahradě, protože je to Satan, kdo přichází a pokouší Adama a Evu, ale pokouší je proti Bohu... A pak samozřejmě po pádu dostáváme zmínku o tomto pokračujícím boji, který se bude odehrávat po celý zbytek Starého zákona a samozřejmě i v Novém zákoně, který je mezi semenem hada a semenem ženy, Evou. A samozřejmě to nakonec dosáhne svého vyvrcholení, svého naplnění v Kristu, který ďábla zahanbí a porazí ho jednou provždy... A myslím, že pak vidíte, že se to v průběhu času stále odehrává ve Starém zákoně, jak semeno hada, které můžeme myslím zobecnit jako nepřátele Boha, neustále vzdoruje Bohu, vzdoruje jeho lidu, válčí s jeho lidem, utlačuje jeho lid, a tak to vidíte v celém textu. A tak, víte, když máte Izrael, řekněme, utlačovaný a v boji, řekněme, s Filištiny, jen pro jeden příklad, je to víc než jen Izrael versus Filištinci. Myslím, že za tím je ten pokračující druh boje mezi Bohem a Satanem.

- Dr. Brian J. Vickers

Měli bychom připustit, že moderní křesťané často přehlížejí význam tohoto boje mezi Bohem a satanem. Mnozí z nás přicházejí k Bibli s velmi malým povědomím o tom, jak je empirický svět ovlivňován Bohem a duchy, kteří mu slouží, stejně jako satanem a duchy, kteří slouží jemu. Původní posluchači Písma však tento problém neměli. Již tehdy chápali dynamické propojení mezi duchovní a empirickou realitou. Ve skutečnosti byla tato víra ve starověkém světě natolik běžná, že autoři Písma nikdy necítili potřebu poskytnout její úplný popis. Pokud se tedy jako moderní lidé začneme dívat na drama Písma z hlediska tohoto duchovního konfliktu, objevíme to, co věděli již původní posluchači Bible: tento konflikt je základem všeho, co Bible říká.

Když máme na paměti hlavní postavy Písma, věnujme se druhému aspektu starozákonního epochálního vývoje: základní dějové linii Bible.

PŘÍBĚHOVÁ LINIE

Navzdory nesčetným rozdílům mezi jednotlivými epochami smlouvy všechny tyto varianty zapadají do jednotného, všezahrnujícího vyprávění o konfliktu mezi Bohem a Satanem. Pro větší pohodlí budeme epochy smluv v Písmu považovat za hlavní kapitoly biblického příběhu, v nichž Bůh šíří svou slávu, aby získal nekonečnou chválu.

Drama začíná první kapitolou, epochou Adama. Na začátku této kapitoly Bůh umístil první lidské bytosti na jediné místo, kde se zpočátku na zemi objevila jeho viditelná sláva: do rajske zahrady, která mu sloužila jako posvátný palác. V souladu se svým záměrem stvoření Bůh pověřil Adama a Evu, aby rozšířili hranice jeho svaté zahrady tím, že naplní a podmaní si zemi. Cílem bylo proměnit zemi ve vhodné místo, kde by Bůh mohl projevovat svou viditelnou slavnou přítomnost.

Satan se samozřejmě tomuto plánu postavil na odpor a vedl první lidi ke vzpouře proti Bohu. V reakci na to Bůh proklel své stvoření a ztížil lidstvu jeho úkol. Oznámil také, že se lidstvo od tohoto okamžiku rozdělí na soupeřící frakce: sémě ženy budou tvořit lidi, kteří budou sloužit Božím záměrům, a símě hada budou tvořit lidi, kteří se připojí k Satanově vzpouře. Bůh zároveň slíbil, že símě ženy nakonec nad Satanem a jeho potomstvem zvítězí. Zbývající smluvní epochy Starého zákona tvoří tělo biblického příběhu.

Ve druhé kapitole, v epoše Noemovy smlouvy, Bůh očistil zemi od strašlivého násilí, kterého se lidstvo dopouštělo, když následovalo Satana. Zachránil také pozůstatek potomstva ženy, Noema a jeho rodinu, a nastolil stabilní svět, v němž se lidé měli postavit proti další zkaženosti, když naplnili a podmanili si zemi.

Ve třetí kapitole, v epoše Abrahamovy smlouvy, Bůh vyvolil Abrahamovu rodinu jako část potomstva ženy, která povede lidstvo do konfliktu se Satanem a jeho následovníky. Bůh slíbil, že rozmnoží Abrahamovy potomky a dá jim zemi Kanaán. Z tohoto zeměpisného výchozího bodu měli nakonec překonat veškerý odpor vůči Bohu a jeho plánu. Zdědili by celou zemi a šířili by Boží požehnání do všech rodin lidského rodu.

Ve čtvrté kapitole, ve věku Mojžíšovy smlouvy, Bůh daroval Izraeli velké vítězství nad Egyptany a jejich satanskými bohy. Ustavil také Izrael jako národ, který se řídí jeho zákonem, a pověřil ho, aby vyvlastnil Kanaánce. Když se Izraelci přesunuli do Kanaánu, Bůh jim dal vítězství nad Kanaánci a satanskými duchy, kterým sloužili.

Upevnil Izraelity v zemi, prospíval jim a posunul je k jejich konečnému cíli - rozšíření Božího království po celé zemi.

V páté kapitole, v epoše Davidovy smlouvy, byla Davidova rodina určena k tomu, aby vládla Božímu lidu a vedla ho do dalšího konfliktu s národy, které sloužily Satanovi. Davidova dynastie přinesla bezpečí v Kanaánu a pokračovala v rozšiřování hranic Izraele ve službě Božímu plánu se světem. Bohužel postupem času se izraelští králové hrubě vzbouřili proti Bohu, až Bůh jejich říši zničil a poslal je do vyhnanství. Během vyhnanství trpěli pod tyranii cizích říší a jejich bohů. Nakonec Bůh nabídl ukončení vyhnanství a vrátil malý zbytek do zaslíbené země, aby se mohli pokusit obnovit království v Kanaánu. Ani tento zbytek však nedokázal zůstat věrný, a tak vyhnanství pokračovalo pod tyranii zla.

Poslední kapitola zmíněná ve Starém zákoně je vrcholnou novou smlouvou, o níž Bůh řekl, že ji uzavře, až se zbytek Izraele obrátí a velký syn Davidův, Mesiáš neboli Kristus, odčiní jejich hříchy. Mesiáš povede Izrael ke konečnému vítězství nad satanem, zlými duchy a národy, které jim slouží. Satana by rozdrtil a soudil by všechny, kdo by ho následovali. Nakonec by Mesiáš učinil všechno nové a vládl by nad zemí s Božím lidem. Boží sláva by naplnila stvoření a každé stvoření by ho nekonečně chválilo.

Toto shrnutí biblického příběhu nám ukazuje, že navzdory rozdílům mezi epochami starozákonní smlouvy na sebe tyto epochy navazují jako kapitoly dlouhého vyprávění. Spíše než aby si vzájemně odporovaly, vytěšňovaly se nebo se dokonce vylučovaly, přispívají jednotlivé etapy dějin kumulativně k rozvíjejícímu se jednotnému příběhu Písma.

Dosud jsme se zabývali hlavními postavami starozákonních epoch a ukázali jsme si, že každá z nich navazuje na ostatní v jednotném ději. Nyní jsme připraveni zjistit, že starozákonní autoři často aplikovali dřívější epochy na pozdější publikum.

AUTOŘI

Jistě si vzpomínáte, že na začátku této lekce jsme shrnuli aplikaci Starého zákona slovy: „Nikdy se nevracejte do minulosti, ale nikdy na minulost nezapomínejte.“ Nežijeme v minulosti, a proto bychom nikdy neměli přemýšlet, chovat se nebo cítit, jako bychom žili v dřívějších dobách. Jsme však součástí příběhu, který zahrnuje minulost. A starozákonní autoři to dobře věděli. Uvědomovali si, že jediný pravý Bůh se v průběhu času zjevoval prostřednictvím jediného pravého náboženství. A to znamenalo, že věci, které Bůh řekl a udělal v minulosti, budou jeho lid provázet po celou dobu. V tomto světle starozákonní autoři pravidelně přebírali poznatky z minulosti a aplikovali je na svou vlastní dobu. Přemýšlejte o tom takto: Ve Starém zákoně je zmíněno šest hlavních smluvních epoch. Všechny naše informace o třech nejstarších epochách - období Adama, Noema a Abraháma - však pocházejí z biblických knih napsaných v pozdějších epochách Mojžíše, Davida a nové smlouvy.

Zamysleme se nad dvěma společnými prvky, které starozákonní autoři zahrnuli do svých spisů a které prozrazují jejich chápání epochálního vývoje. Za prvé uvidíme, že starozákonní autoři psali o minulosti. A za druhé uvidíme, že psali pro současnost. To

znamená, že psali pro publikum, které žilo v jejich vlastní době, v jejich vlastní současnosti. Podívejme se nejprve na to, že starozákonní autoři psali o minulosti.

O minulosti

Všechny starozákonní knihy se výslovně zabývají především minulostí. Vezměme si Pentateuch - knihy Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium. Všechny tyto knihy napsal Mojžíš v době své smlouvy. V knize Genesis však referoval o událostech, které se odehrály v dávné minulosti, v době smluvních epoch Adama, Noema a Abraháma. V knihách Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium nesahal tak daleko do historie. Ale i tam se zaměřil na události, které se odehrály před napsáním těchto knih.

Ostatní starozákonní knihy byly napsány v době Davidovy smlouvy. I ony zavedly své posluchače do minulosti. Například kniha Job byla s největší pravděpodobností napsána v panovnickém období davidovské epochy. Podává však zprávu o událostech, které se odehrály v abrahamovské epoše, tedy dávno před monarchií. Knihy Jozue, Soudců a Rút byly napsány v době Davidovy smlouvy, ale referují o událostech, které se odehrály ke konci mojžíšské epochy, tedy ještě předtím, než se David stal králem. Knihy Samuelovy, Královské, Paralipomenon, Ezdrášova, Nehemjášova a Ester odkazovaly své posluchače především na nedávné události v minulosti. To platí i pro všechny starozákonní prorocké knihy, od Izajáše po Malachiáše. Proroci nejprve sloužili prorockými řečmi a činy a teprve později zaznamenávali svou službu z důvodu rozšíření současného publika. Jejich knihy tedy byly z velké části písemnými záznamy prorockých činů a řečí, které již byly proneseny. Stejně tak Přísloví, Píseň písní a Kazatel byly také teologickými úvahami o nedávné minulosti.

Nyní, když jsme pochopili, že starozákonní autoři psali o minulosti, věnujme se tomu, že psali pro současnost, tedy pro své současné publikum.

Pro současnost

Když bibličtí autoři začali psát Písmo, psali tak, aby vyhověli potřebám čtenářů, svého lidu. A nesedli si a nepsali jen z lásky k . Místo toho psali, aby uspokojili potřebu svého lidu po poznání, vedení a struktuře. Z tohoto důvodu se za každou knihou skrýval určitý záměr. Inspirace nebyla otázkou pouhého „sednout si a psát“. Ne, šlo o to, že existovala potřeba - „vstát a psát“. Proto každý spisovatel bral ohled na potřebu svého lidu, aby mu poskytl informace způsobem, kterému by lid mohl rozumět.

- Dr. Ghassan Khalaf, překlad

Autoři Písma věnovali velkou pozornost okolnostem publika, pro které psali. Nechceme to přehánět. Nechceme říkat, že jsou natolik přizpůsobené původním okolnostem, že nemohou nic znamenat pro pozdější čtenáře. Víme to mimo jiné z Římanům 15:4, kde Pavel říká, že cokoli bylo napsáno, bylo napsáno pro naše povzbuzení. A přesto autoři Písma věnovali pečlivou pozornost tomu, co se dělo v životě lidí, pro které psali... Například Genesis je psána skupině lidí, kteří právě opustili Egypt. Právě rozzlobili nejmocnější říši na zemi. Připravují se na cestu do země, kde budou muset bojovat s dalšími nepřáteli. Potřebují vědět, že se nemají čeho bát, a tak kniha Genesis začíná tímto obrazem Boha, který všechno stvořil, který má pod kontrolou všechny národy, který dal patriarchům sliby a tyto sliby plní. Izrael se nemusí bát... Jakmile tedy známe okolnosti původního publika, které nám vlastně pomáhají pochopit nejen to, co Písmo říká, ale i proč to říká. A pak si můžeme začít klást otázky typu: Kde čelíme podobným okolnostem jako Izrael na poušti poté, co opustil Egypt? ... A začneme vidět, jak se Bůh stará o svůj lid jako pastýř a projevuje soucit s našimi potřebami.

- Dr. Jimmy Agan

Autoři Písma chápali, že minulost představuje dřívější etapy organického vývoje biblické víry. Byli však povoláni sloužit především posluchačům, kteří žili v jejich době. Proto psali o minulosti způsobem, který vytvářel mosty k životu jejich původních posluchačů. Zdůrazňovali historické osoby, činy, slova, instituce a podobně způsobem, který tato historická témata propojoval s životy jejich posluchačů. Původní publikum starozákonních knih většinou znalo literární konvence, které bibličtí autoři dodržovali, aby tyto mosty vybudovali. Autoři se tedy obvykle neobtěžovali tato spojení vysvětlovat. Jindy autoři poskytovali drobné nápovědy, které poukazyvaly na souvislosti mezi minulostí a současností. A ještě v jiných pasážích bibličtí autoři nabízeli spíše přímá vysvětlení, aby svým posluchačům pomohli pochopit, jak se minulost vztahuje k nim.

Stejně jako autoři Starého zákona našli způsob, jak propojit minulost se svými současnými posluchači, potřebují moderní křesťané propojit tyto spisy o minulosti s námi samými. Ano, moderní aplikace se týká toho, co se děje v naší době. Vždy však vychází ze způsobů minulosti.

Jako Boží lid žijící v moderním světě je naše víra hluboce spojena s tím, co Bůh zjevil už dávno. Věnujeme se moderní aplikaci starozákonních knih, které se zabývají minulostí. A i když aplikujeme novozákonní knihy, stále se díváme do minulosti. Některé knihy, jako například Zjevení, se nyní poměrně hodně zaměřují na budoucnost. Ale i Zjevení je záznamem vizí, které jeho autor Jan aplikoval na své původní posluchače v minulosti. Tak či onak se každá kniha Písma soustředí na to, co Bůh udělal v minulosti. Abychom tedy mohli tyto knihy aplikovat v moderním světě, musíme se soustředit i na minulost.

Až dosud jsme se v naší diskusi o epochálním vývoji zabývali hlavními postavami starozákonního epochálního vývoje, jednotnou dějovou linií Písma a skutečností, že starozákonní autoři aplikovali dřívější epochy na své současné publikum. Nyní jsme tedy

připraveni zaměřit se na typy souvislostí, které bibličtí autoři navázali mezi minulostí a současností.

SOUVISLOSTI

Budeme hovořit o třech typech souvislostí, která starozákonní autoři navázali mezi minulostí a současností. Za prvé poskytovali svým posluchačům historické pozadí různých rozměrů jejich víry. Za druhé předkládali svým posluchačům vzory, které mohli napodobovat i odmítat. A zatřetí poskytovali předvídání zkušeností svých posluchačů. Podívejme se nejprve na to, jak bibličtí autoři poskytovali svým posluchačům historické pozadí.

Pozadí

Starozákonní autoři nejčastěji ukazovali význam minulosti tím, že vysvětlovali pozadí nebo původ současných zkušeností svých posluchačů. Například poté, co Mojžíš popsal svatbu Adama a Evy, přerušil své vyprávění, aby tuto událost přímo spojil se svými posluchači. Poslechněte si Mojžíšova slova v Genesis 2:24:

Proto muž opustí svého otce i svou matku a přilne ke své ženě a budou jedno tělo (Genesis 2:24).

V tomto verši Mojžíš vysvětluje, jak je vlastnost z doby Adamovy smlouvy důležitá pro posluchače v Mojžíšově době. Konkrétně manželství Adama a Evy založilo trvalé manželské ustanovení, které se rozšířilo až do Mojžíšových dnů. Jakmile vidíme, že Mojžíš použil tuto událost jako pozadí pro své původní publikum, můžeme ji stejným způsobem propojit i s námi. Manželství Adama a Evy bylo pozadím manželství ve starověkém Izraeli a je také pozadím manželství v naší době.

Jindy zase bibličtí autoři používali pozadí způsobem, který odhaloval Boží souhlas či nesouhlas s historickými postavami. Například kniha Rút nenachází na Rút, Naomi nebo Boazovi žádnou chybu a ukazuje, že měli plný Boží souhlas. Důvod pro to najdeme na konci knihy. Poslechněte si rodokmen, který knihu uzavírá v Rút 4:21-22:

Salmón zplodil Bóaza, Bóaz zplodil Obéda, Obéd zplodil Jišaje, Jišaj zplodil Davida (Rút 4:21--22).

Tento rodokmen ukazuje, že Boaz je přímým předkem krále Davida. Tento závěr spojuje události v Mojžíšově době s dobou původních posluchačů, kteří žili v době Davidovy smlouvy.

S největší pravděpodobností se objevily pochybnosti o legitimitě Davidova kralování, protože pocházel z moábské Rút. Příběh Rút však ukazuje, že její začlenění do Izraele bylo ve všech ohledech příkladné a že Bůh ji plně schvaloval. Kniha Rút tak poskytla pozadí, které posílilo volbu Davida za izraelského krále.

A v moderní aplikaci máme opět příležitost rozšířit most, který autor Rút postavil pro své původní publikum. Stejně jako Boží schválení Rút ukázalo legitimitu Davidovy dynastie v Davidově době, poskytuje i v naší době pozadí, které potvrzuje kralování největšího Davidova dědice, Ježíše.

Kromě toho, že autoři vytvářeli pozadí, představovali pro své původní publikum vzory, příklady, které mohli napodobit nebo odmítnout.

Vzory

Někdy se při čtení biblického příběhu ptáme sami sebe: „Je to dobrý nebo špatný příklad? Měl bych dělat totéž, co dělala tato osoba v Bibli, nebo bych měl dělat něco jiného než ona?“. A odpověď na tuto otázku se může v různých pasážích lišit, ale je tu jedna velmi důležitá zásada, která platí pro mnoho biblických příběhů, a to je to, čemu rád říkám pravidlo výsledků, a to je podívat se na konec příběhu a zjistit, co se s danou osobou stane. Dostane se mu Božího požehnání, nebo se mu dostane Božího soudu? A to je často veškeré vodítko, které potřebujeme, abychom zjistili, zda nám někdo dává dobrý, nebo špatný příklad.

- Dr. Philip Ryken

Podívejme se na dva příklady modelů z knihy Jozue, která zaznamenává události z mojžíšské doby pro původní publikum žijící v davidovské době. Autor knihy Jozue poskytl pozitivní model ve vystoupení Izraele v bitvě o Jericho v Jozuovi 2-6 a negativní model v jejich vystoupení v bitvě o Aj v Jozuovi 7.

V dlouhém vyprávění o bitvě u Jericha není ani náznak toho, že by Jozue, jeho zvědové nebo izraelské vojsko udělali něco, co by bylo v rozporu s Boží vůlí. Svou plnou oddanost Bohu projevili tím, že se podrobili obřizce několik mil od Jericha v Gilgalu, a následovali levity a kněze, kteří pochodovali kolem města a zpívali, křičeli a troubili, přesně jak Bůh přikázal. Autor knihy Jozue tedy uzavřel příběh o Jerichu těmito pozitivními slovy v Jozue 6:27:

A Hospodin byl s Jozuem a pověst o něm se rozšířila do celé té země (Joz 6:27).

Poslechněte si však, jak začíná popis bitvy o Haj v Jozue 7:1:

Synové Izraele se však zpronevěřili věrolomností při klatbě (Jozue 7:1).

Tento verš staví do kontrastu pozitivní vzor Izraele v bitvě u Jericha a negativní příklad Izraele v bitvě u Aj.

Když Izrael poprvé zaútočil na malé město Aj, byla jeho obrovská armáda poražena, protože Izraelita Achán ukradl majetek z Jericha, čímž se vzbouřil proti Božímu příkazu, aby mu byla věnována veškerá válečná kořist. Jozue a Izrael porazili Aj

v bitvě až poté, co byli nejprve konfrontováni s Bohem, litovali svého hříchu a vynesli nad Achánem a jeho rodinou přísný rozsudek.

Kontrast mezi bitvami u Jericha a Hai poskytl čtenářům Jozue jak pozitivní vzor k následování, tak negativní vzor k odmítnutí. Sledováním těchto modelů se měli původní čtenáři v Davidově době naučit, jak následovat své vlastní krále do bitvy.

Jako Kristovi následovníci už samozřejmě nevedeme fyzickou válku jako Jozue, protože Nový zákon nás vyzývá pouze k duchovnímu boji. Přesto v moderní aplikaci rozšiřujeme most stejných pozitivních a negativních modelů, abychom se naučili správným způsobům, jak se zapojit do duchovního boje. Jednoduše řečeno, musíme být oddáni Bohu, jako byl Jozue u Jericha, a musíme se vyvarovat zanedbávání jeho příkazů, jako to udělal Achán u Hai. S těmito širokými moderními aplikacemi samozřejmě souvisí nespočet detailů. Ale všechny souvislosti, které autor Jozue vyvodil pro své původní publikum, lze rozšířit tak, aby nám pomohly určit tyto detaily pro naše vlastní situace.

Bible nás učí mnoha způsoby, jak má vypadat zbožný život, co je hřích atd., někdy prostě tím, že to řekne přímo - budeš, nebo nebudeš, nebo budeš, nebo nebudeš - ale také tím, že nám podává historii skutečných lidí, kteří žili svůj život, každodenní život. A když je čteme, víme, že se z jejich příkladu máme pozitivně či negativně poučit. V knize Římanům se píše: „Vždyť všechno, co bylo v minulosti napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom skrze vytrvalost a povzbuzení Písem měli naději.“ Máme tedy pozitivní příklady, které máme napodobovat, a máme negativní příklady, kterým se máme vyhýbat... Jako když se David dopustil cizoložství s Batšebou, z Desatera víme, že to bylo špatné; víme to z vyprávění, jak ho Nátan obvinil z hříchu. A máme i další náznaky. Víme tedy, že to byl špatný příklad muže, který byl obecně dobrým příkladem, muže podle Božího srdce... Co nám tedy umožňuje poznat rozdíl? Boží zákon, jasné učení, přikázání, a pak je to jednání, a můžeme to dát dohromady.

- Dr. Andrew Davis

Víte, někdy je velmi těžké při pohledu na Písmo zjistit, zda je nějaká postava nebo její život takový, že bychom ji měli napodobovat. A musíme si uvědomit, že jediný, o kom víme, že ho můžeme napodobovat, je sám Ježíš. To je jediný, který v naší kritice zcela obstojí. Všechny ostatní musíme velmi pečlivě zkoumat. Důvodem, proč jsou v Bibli, obvykle není primárně to, aby nám byli příkladem k napodobování... Ale když se snažíme zjistit, kdy dostáváme životní lekci k napodobování a kdy ne, musíte se podívat na kontext, na to, co se o těchto činech říká, na výsledky těchto činů, na to, zda přispívají k rozšiřování království, nebo ne, ale především se podívejte na morální přikázání, která jsou v Písmu, a tam si udělejte úsudek.

To bude férové vůči všem -- kromě Ježíše. Víme, že cokoli řekl a udělal, je dobré, pravdivé a krásné. Všichni ostatní jsou pod drobnohledem biblické morálky.

- Dr. Sanders L. Willson

Kromě toho, že starozákonní autoři poskytovali pozadí a vzory, také vytvářeli spojení mezi minulostí a současností tím, že do nich zahrnovali předvídání vlastních zkušeností svých původních posluchačů.

Očekávání

Bibličtí autoři často psali o minulosti způsobem, který poukazoval na to, že události z minulosti se velmi podobají situacím, s nimiž se jejich posluchači setkávali. Tento druh přemostění je podobný literárnímu prostředku zvanému „předzvěst“. Při předvídání autor představuje dřívější detaily příběhu způsobem, který předjímá pozdější detaily. A bibličtí autoři někdy psali o minulosti s podobným záměrem. Psali o minulých událostech způsobem, který předjímal zkušenosti jejich čtenářů.

Jedna známá anticipace se objevuje v Mojžíšově příběhu o Abrahamově pobytu v Egyptě, který je zaznamenán v Genesis 12:10-20. Mojžíš samozřejmě vyprávěl pravdu o tom, co se stalo v Abrahamově době, ale vysvětlil příběh způsobem, který jeho původním posluchačům pomohl rozpoznat mnoho paralel mezi Abrahamem a jimi samotnými. Například Abraham šel do Egypta kvůli hladomoru, stejně jako byli Mojžíšovi původní čtenáři v Egyptě kvůli hladomoru. Faraon nespravedlivě držel Abraháma v Egyptě tím, že vzal Sáru do svého harému, podobně jako Egyptané nespravedlivě drželi Izraelity jako otroky v Mojžíšově době. Bůh vysvobodil Abraháma tím, že seslal na faraonův dům pohromy, a v Mojžíšově době vysvobodil Izraelce tím, že seslal pohromy na Egypt a faraonův dům. Faraon poslal Abraháma pryč s velkým bohatstvím a při Exodu v Mojžíšově době faraon a Egyptané poslali Izraelity pryč s egyptským bohatstvím.

Mojžíš tyto paralely použil, aby ukázal, že Abrahamova zkušenost předjímá jejich vlastní zkušenost. Mojžíš chtěl své původní čtenáře povzbudit, aby si svůj pobyt v Egyptě neidealizovali a aby své vysvobození vnímali jako mocný Boží čin v jejich prospěch.

Naším úkolem v moderní aplikaci je opět vidět most, který Mojžíš postavil od Abrahamova života k jeho původním posluchačům, a rozšířit tento most na naše moderní životy. Nový zákon například učí, že Kristus nás vysvobodil z tyranie zla, stejně jako předtím Bůh vysvobodil Abraháma a později Izrael. Díky podobnostem, jako je tato, předjímá Abrahamův pobyt v Egyptě také způsob, jakým by moderní křesťané měli chápat naši víru a službu Bohu.

Kdykoli aplikujeme Písmo, musíme vzít v úvahu epochální vývoj, který se odehrál mezi biblickou dobou a našimi dny. A souvislosti, které starozákonní autoři vytvořili prostřednictvím pozadí, modelů a anticipací, nám poskytují vzory, které nám pomáhají překlenout propast mezi těmito historickými epochami.

ZÁVĚR

V této lekci o moderní aplikaci a starozákonních epochách jsme se zabývali epochálním dělením starozákonních dějin z hlediska jejich rozmanitosti, společným nástinem epoch a důsledky tohoto dělení. A zabývali jsme se epochálním vývojem mezi těmito rozděleními z hlediska jejich konzistentních znaků, jednotné dějové linie, využití dřívějších epoch biblickými autory a souvislostí mezi epochami, které nám pomáhají při aplikaci.

Jak jsme viděli, Boží smlouvy rozdělily biblické dějiny do hlavních epoch, které se lišily teologickým zaměřením. Neměli bychom se tedy snažit sloužit Bohu v dnešní době tím, že se budeme vracet k cestám minulosti. Nikdy však nemáme zapomínat na to, co Bůh zjevil v minulosti. Když vezmeme v úvahu způsoby, jakými se teologická témata organicky vyvíjela od jedné epochy k druhé, zjistíme, že vše, co Bůh zjevil v dřívějších epochách smlouvy, nás může hodně naučit o službě jemu v naší době, dokonce i v době nové smlouvy v Kristu.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Richard L. Pratt, Jr. (Host) je spoluzakladatelem a prezidentem společnosti Third Millennium Ministries. Více než 20 let působil jako profesor Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři a byl vedoucím katedry Starého zákona. Dr. Pratt je vysvěceným duchovním a hodně cestuje, aby evangelizoval a vyučoval. Studoval na Westminsterském teologickém semináři, získal titul M.Div. na Union Theological Seminary a doktorát ze starozákonních studií na Harvardově univerzitě. Dr. Pratt je generálním redaktorem *studijní bible NIV Spirit of the Reformation*, překladatelem pro *New Living Translation* a konzultantem křesťanské teologie pro Islamic Encyclopedia. Je také autorem řady článků a knih, včetně knih *Modli se s očima otevřenými (Pray with Your Eyes Open)*, *Křesťanská apologetika (Every Thought Captive)*, *Najdi svou důstojnost (Designed for Dignity)*, *Dal nám příběhy (He Gave Us Stories)* a komentářů k 1. a 2. knize Paralipomenon a 1. a 2. listu Korintským.

Dr. Jimmy Agan je docentem Nového zákona a ředitelem homiletiky na Covenant Theological Seminary.

Dr. P. J. Buys je mezinárodním ředitelem Světového reformovaného společenství a adjunktem misiologického výzkumu na Northwest University v Potchesfroomu v Jihoafrické republice. Je také zakladatelem Mukhanyo Theological College v

Dr. Andrew Davis je starším pastorem ve First Baptist Church of Durham, NC a hostujícím profesorem historické teologie na Southeastern Baptist Theological Seminary.

P. Michael J. Glodo je docentem biblických studií na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu na Floridě.

Dr. Ghassan Khalaf byl profesorem biblických studií na Arabském baptistickém teologickém semináři v Mansourieh El Maten v Libanonu.

Dr. Philip Ryken je prezidentem Wheaton College.

Dr. Brian J. Vickers je docentem výkladu Nového zákona na The Southern Baptist Theological Seminary a zástupcem šéfredaktora The Southern Baptist Journal of Theology.

Dr. Stephen J. Wellum je profesorem křesťanské teologie na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. Sanders L. Willson je emeritním pastorem 2PC Memphis. Je emeritním členem Rady TGC. Dočasný seniorský pastor v Covenant Pres Birmingham.